Uchwała Nr XX/119/2016
Rady Powiatu Bieszczadzkiego
z dnia 14 czerwca 2016 r.

w sprawie upamiętnienia 65. Rocznicy Akcji Przesiedleńczej H-T 1951 r.

Na podstawie art. 9 ust.1 i art.13 ust.1 ustawy z dnia ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2016r. poz. 814) oraz § 15 ust.1 statutu powiatu bieszczadzkiego (Dz. Urz. Województwa Podkarpackiego z 2016r. poz. 1272).

uchwala się, co następuje:

§ 1

Dla upamiętnienia 65. rocznicy Akcji Przesiedleńczej H-T 1951 r. i uczczenia osób przesiedlonych na podstawie umowy w sprawie wymiany terytoriów zawartej pomiędzy Rzecząpospolitą Polską a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich w dniu 15 lutego 1951r. w Moskwie, Rada Powiatu Bieszczadzkiego wyraża najwyższy szacunek wszystkim, którzy ucierpieli w związku z przymusowym opuszczeniem ojczystej ziemi oraz oddaje hołd zmarłym wskutek przeprowadzenia samej Akcji H-T.

§ 2

Uzasadnienie stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY
Ryszard Urban

Załącznik do uchwały Nr XX/119/2016
Rady Powiatu Bieszczadzkiego
w Ustrzykach Dolnych
z dnia 14 czerwca 2016r.

U Z A S A D N I E N I E

Umowa zmianie granic z 1951 roku - była największą w historii powojennej Polski i jedną z największych w historii powojennej Europy, zmianą granic. Dotyczyła ona wymiany terenów o powierzchni 480 km².

Pomysł zmiany granic narodził się po stronie władz ZSRR w wyniku odkryć polskich geologów, którzy tuż po wojnie natrafili w „kolanie Bugu" na bogate złoża węgla kamiennego. Istotną sprawą było również przejęcie pełnej kontroli nad strategicznym połączeniem kolejowym Rawa Ruska – Sokal z miejscowościami Bełz, Uhnów oraz m.in. Korczów, Tuszków, Przemysłów, Wierebiąrz, Rusin, Waręż, Uhrynów i Piaseczno.

Wkrótce po zmianie granic Sowieci zbudowali tam kilka kopalń, a na miejscu Krystynopola powstało duże miasto górnicze, nazwane Czerwonograd.

Zaproponowano Polsce zamianę. ZSRR miało przejąć ważną strategicznie linię kolejową przebiegającą nad Bugiem, doskonałe pszenno-buraczane tereny uprawne oraz bogate i łatwo dostępne złoża węgla kamiennego, w zamian Polska miała otrzymać tereny bogate (co w przyszłości okazało się nieprawdą) w złoża ropy naftowej.

Zgodnie z podpisaną 15 lutego 1951 r. w Moskwie umową o zmianie granic, ZSRR odstąpił Polsce fragment ówczesnego obwodu drohobyckiego (obecnie miasto Ustrzyki Dolne oraz wsie: Lutowiska, Czarna, Bystre, Bandrów Narodowy, Krościenko, Liskowate, wraz z terenami okolicznymi).

Polska odstąpiła ZSRR część województwa lubelskiego z miejscowościami Bełz, Uhnów, Krystynopol, Waręż, Chorobrów, lewobrzeżną część Sokala oraz Żwirkę, wraz z linią kolejową Rawa Ruska – Krystynopol.

Zgodnie z postanowieniami umowy cały majątek nieruchomy (budynki, infrastruktura, linie kolejowe) przechodził wraz z terytorium na rzecz nowego właściciela. Państwo odstępujące zachowywało prawo do majątku ruchomego (sprzętu rolniczego, taboru kolejowego, inwentarza żywego) pod warunkiem samodzielnego wywiezienia go.

W oficjalnie podawanych informacjach zamiana terytoriów odbyła się z inicjatywy polskiej i miała przynieść Polsce konkretne korzyści ekonomiczne. Propozycję uzasadniano chęcią włączenia „do terytorium Polski wschodniego dorzecza górnego Sanu i wybudowania zbiornika wodnego zapobiegającego powodziom". Ponadto dążono do „wyprostowania granicy", co miało być wolą obu stron.

Bilans zamiany terytoriów dla Polski wypadł niekorzystnie nie tylko pod względem geologicznym, bowiem stał się tragedią dla tysięcy obywateli Polski.

O korekcie granicy Polacy dowiedzieli się dopiero 22 maja 1951 r., czyli na cztery dni przed ratyfikowaniem przez Sejm PRL umowy, która weszła w życie 14 czerwca tegoż roku. Samej wymiany terenów dokonano kilka miesięcy później – 26 listopada 1951r.

Decyzją Stalina przeprowadzono „Akcję H-T" w ramach której nie pytając kto gdzie chce zamieszkać, przesiedlono transportami kolejowymi 14 151 Polaków, z tego na Ziemie Zachodnie 7460 osób (1917 rodzin), zaś w Bieszczady przewieziono 3934 osoby (1097 rodzin). Część mieszkańców udała się do rodzin w PRL, część pozostała przyjmując obywatelstwo radzieckie.
„Przesiedleńcy pozostawili swoje domostwa oczyszczone i wybielone, na nowym terenie zastali w budynkach brud, robactwo, stan budynków zarówno w mieście jak i na wsi jest katastrofalny, na 222 budynki przydzielone przesiedleńcom 54 znajdują się w stanie zagrzybienia i nie nadają się do remontu, 62 znajdują się w stanie kompletnej ruiny (...) powszechny jest brak dostępu do wody do picia" – cytat z oficjalnego raportu z przeprowadzonej Akcji.

Rada Powiatu Bieszczadzkiego, Rada Miejska w Ustrzykach Dolnych, Rada Gminy Czarna i Młodzieżowa Rada Gminy w Ustrzykach Dolnych uznają, że przeprowadzenie akcji przesiedleńczej H-T 1951 roku, było nieuzasadnioną decyzją, bez poszanowania dla Państwa Polskiego i jego mieszkańców.

Samorządy uznają ten fakt za wspólny i kierując się moralnym zobowiązaniem względem przesiedlonych składają szczere słowa wdzięczności za podjęcie trudu budowania Bieszczadzkich wsi i miasta Ustrzyki Dolne, tworzenia wspólnot i społeczności lokalnych, przyczyniających się każdego dnia do rozwoju naszego regionu.

Z tego miejsca do wszystkich przesiedlonych podczas Akcji H-T 1951 roku, kierujemy szczere słowa wdzięczności za wkład w budowę nowej Rzeczypospolitej, oraz niniejszą uchwałą składamy hołd tym, którzy zmarli podczas przeprowadzenia samej akcji H-T 1951 r.

PRZEWODNICZĄCY
RADY
Ryszard Urban